

Kotitalous

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kotitalouden taide- ja taitoaineiden mahdollisessa oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Kotitalous-oppiaineen opetukseen ei valtionneuvoston asetuksessa (422/2012) osoiteta vähimmäistuntimääriä vuosiluokille 1–2 ja 3–6. Opetuksen järjestäjän päätöksen mukaan oppiainetta voidaan kuitenkin opiskella vuosiluokilla 1–6 kaikille yhteisenä oppiaineena, jos kotitalouden oppimäärään on paikallisessa opetussuunnitelmassa osoitettu valtionneuvoston asetuksessa (422/2012) vuosiluokille 1–6 säädettyjä taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja.

Opetuksen ja oppimisen tavoitteissa vuosiluokilla 1–6 noudatetaan kotitalouden 7–9-vuosiluokkien oppimäärän opetussuunnitelman perusteita, joita sovelletaan oppilaiden ikä ja edellytykset huomioon ottaen.

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja arvioinnin kriteereistä. Osaamista arvioidaan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisen oppimäärän tunneista järjestetyn kotitalousoppiaineen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. vuosiluokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen vuosiluokkien 7–9 tavoitteista johdettuihin opetuksen tavoitteisiin.

Määritellesään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaisen oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteerejä. Oppilas on saavuttanut kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaisen oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaisen oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaisen oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisen oppimäärän tunneista järjestetyn kotitalousoppiaineen oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet ovat käytännön toimintataitoja, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tiedonhallintataitoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin ja vahvistetaan myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Arvioinnissa otetaan huomioon vuosiluokkien 7–9 tavoitteista johdetut kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaisen oppimäärän taitoalueet ja niiden vuosiluokittain kohdennetut tavoitteet kriteereineen. Oppilaan osaaminen rakentuu ja taidot tulevat näkyväksi tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöalueiden kautta.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Käytännön toimintataidot							
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan kotitalouden toiminnallisia tehtäviä sekä vaiheistamaan omaa ja yhteistä tekemistä	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan kotitalouden toiminnallisia tehtäviä sekä vaiheistamaan omaa ja yhteistä tekemistä.	Tavoitteiden asettaminen, tehtävienjakaminen osiin / vaiheistaminen, työskentelytaidot, tehtävien toteutus	Oppilas osallistuu satunnaisesti tehtävien suunnitteluun ja toimii mallin mukaan ohjattuna.	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa tehtäviä annettujentyövaiheiden mukaisesti.	Oppilas suunnittelee omaa ja toisten kanssa yhdessä tehtävää toimintaa yhteisenä työkokonaisuutena.	Oppilas suunnittelee toimintaansa itsenäisesti sekä perustelee omaa työtä ja yhteistä toimintaa.
T2 ohjata oppilasta kodin arjessa tarvittavien tehtävien harjoitteluun ja kannustaa oppilasta kokeilemaan ja keksimään erilaisia tapoja toimia esteetiikka huomioon ottaen	S1, S2	Oppilas rohkaistuu käden taitojen harjoitteluun ja kokeilee esitetyjä työtapoja. Hän kokeilee ja keksii erilaisia tapoja toimia esteetiikka huomioon ottaen.	Kädentaidot kotitalouden perustehtävien toteuttamisessa, luovuus ja esteetiikka	Oppilas harjoittelee kädentaitoja mallinmukaisesti ohjattuna valikoiden kotitalouden oppimistehtäviä.	Oppilas harjoittelee opittuja kädentaitoja erilaisissa kotitalouden oppimistehtävissä.	Oppilas harjoittelee kädentaitoja ja osoittaa esteetiikanmerkityksen omassa työssään/toiminnassaan kotitalouden oppimistehtävissä.	Oppilas kokeilee rohkeasti erilaisia tapoja toimia ja perustelee toimintaansa kotitaloudenoppimistehtävissä.
T3 ohjata oppilastaharjoittelemaan arkipäivän valintojen tekemistä ja rohkaista käyttämään raaka-aineita, elintarvikkeita, työvälineitä tai	S1, S2, S3	Oppilas oppii harjoittelemaan valintojen tekemistä ja käyttämään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä ja teknologiaa	Valinnat ja niiden perustelut toiminnassa	Oppilas tunnistaa joitakin annettuja raaka-aineita ja välineitä sekä käyttää niitä ohjattuna kotitalouden oppimistehtävissä.	Oppilas käyttää erilaisia raaka-aineita ja välineitä kotitalouden oppimistehtävissä.	Oppilas valitsee rohkeasti erilaisia vaihtoehtoja kotitalouden oppimistehtävissä.	Oppilas kokeilee ja perustelee tekemiään valintoja kotitalouden oppimistehtävissä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
laitteita.		kotitalouden oppimistehtävissä.					
T4 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella ajankäyttöä sekä kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta kotitalouden oppimisympäristön siisteydestä ja viihtyisyydestä	S1, S2	Oppilas oppii aika-auluttamaan toimintaansa ja ottamaan vastuuta kotitalouden oppimisympäristön siisteydestä ja viihtyisyydestä.	Taito ylläpitää järjestystä ja huomioida käytävissä oleva aika	Oppilas pysyy satunnaisesti annettussa tehtävässä ja aikataulussa ohjatusti.	Oppilas ylläpitää järjestystä ja ottaa huomioon käytävissä olevan ajan.	Oppilas toimii järjestelmällisesti työskentelyssään ja ajankäytössään osoittaen joustavuutta muuttuvissatilanteissa.	Oppilas ennakoi työvaiheita ja aikatauluja sekä ottaa vastuuta oppimisympäristön siisteydestä ja viihtyisyydestä.
T5 Ohjata oppilasturva- ja suojavälineiden käyttöön ja harjoittelemaan turvallista ja hygieenistä kotitalouden työskentelyä sekä tutustuttaa oppilasta kestävänsä kuluttamisen käytäntöihin ja niiden harjoitteluun	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään asianmukaisia kodin turva- ja suojavälineitä ja tunnistaa erilaisia kodin vaaratilanteita. Hän tutustuu kestävänsä kuluttamisen käytäntöihin ja harjoittelee niitä.	Taito toimia turvallisesti ja kestävästi sekä ymmärrys puhtauden ja siisteyden arvosta	Oppilas toimii hygieenisesti ja turvallisesti ohjattuna.	Oppilas toimii hygieenisesti ja turvallisesti mallin mukaan. Oppilas nimeää kotitalouden jättejakeita.	Oppilas työskentelee turvallisesti ja hygieenisesti. Oppilas lajittelee joitakin kotitalouden jätteitä.	Oppilas perustelee puhtauden ja siisteyden merkitystä turvallisen työskentelyn ja kestävyden edellytyksenä. Oppilas lajittelee perustellen kotitalouden jätteitä.
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot							
T6 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta	S1, S2, S3	Oppilas oppii kohtaamaan, kuuntelemaan ja	Kohtaaminen, kuuntelu, keskustelu,	Oppilas osallistuu harvoin yhteiseen	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun ja tukee	Oppilas auttaa ja kannustaa toisia yhteisissä	Oppilas perustelee

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
vertaisryhmän ilmapiiristä sekä osallistumaan yhteisten kotitalouden oppimistehtävien suunnitteluun ja toteuttamiseen		keskustelemaan vertaisryhmässä sekä ottaa vastuuta omasta toiminnasta ja vertaisryhmän ilmapiiristä.	auttaminen	keskusteluun ja suunnitteluun.	osaltaan hyvää ilmapiiriä.	suunnittelu- ja työtilanteissa.	oppimisympäristönilmapiirin merkitystä.
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen muodostumista eri rutiinien ja siirtymävaiheiden sekä kulttuurisen moninaisuuden näkökulmasta	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan erilaisien kotien vakiintuneita arkirutiineja sekä päivän rakentumista ja rytmitystä eri siirtymävaiheisiin.	Päivärytmin hahmottaminen, erilaisten perheiden jakotilakulttuurien tunnistaminen	Oppilas tunnistaa joitakin kotien ja perheiden arjen rutiineja.	Oppilas kuvailee arkipäivän rytmitystä ja siirtymisiin päiväneri vaiheisiin sekä tunnistaa arjen ja juhlan tapoja.	Oppilas tunnistaa erilaisten perheiden tapoja ja tietää, että arjen rutiineissa on eroja ja erilaisia tapoja toimia.	Oppilas ymmärtää kulttuurien moninaisuuttaja perustelee erilaisia tapoja viettää arkea ja juhlaa.
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä laatimaan yhdessä sääntöjä ja sopimuksia kotitalouden arjen tehtäviin	S1, S2	Oppilas oppii työskentelemään itsenäisesti ja osana ryhmää yhteisessä kotitalouden työtehtävässä. Hän oppii sopimaan työtehtävien jakamisesta.	Itsenäinen ja ryhmässä työskentely	Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä ohjatuna. Oppilas osallistuu satunnaisesti ryhmän toimintaan annettujen toimintaohjeiden mukaisesti.	Oppilas harjoittelee itsenäistä ja parityöskentelyä.	Oppilas työskentelee itsenäisesti ja pareittain sekä osallistuu myös ryhmän toimintaan yhteisesti sovitulla tavalla.	Oppilas työskentelee itseohjautuvuuteen pyrkien ja osaa työskennellä pareittain ja ryhmässä.
T9 kannustaa	S1, S2, S3	Oppilas osaa	Tapakulttuurin	Oppilas	Oppilas toimii	Oppilas toimii	Oppilas toimii

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
harjoittelemaan tilannesidon-naista tapakulttuuria		toimiahvien tapojen mukaisesti ja huomaavaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	mukainen ja tilannesidonnainen käytännön toiminta	tunnistaa tapakulttuuriin liittyviä erilaisia tilanteita.	mallin mukaan arjessa ja juhlassa.	tilanteen edellyttämällä tavalla arjessa ja juhlassa.	huomaavaisesti ja tilanteen edellyttämällä tavalla sekä ymmärtää oman roolinsa erilaisissa arjen ja juhlan tilanteissa.
Tiedonhallintataidot							
T10 ohjata oppilasta hankkimaan kotitalouteen liittyvää luotettavaa tietoa	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan kotitalouteen liittyviä luotettavia tietolähteitä.	Tiedonhankinta ja käyttö, monilukutaito	Oppilas etsii tietoa vain ohjatusti.	Oppilas keskittyy tiedon hankkimiseen ja pohittamiseen.	Oppilas etsii ja löytää kotitalouteen liittyviä luotettavietolähteitä.	Oppilas tarkastelee kriittisesti kotitalouteen liittyviä tietolähteitä ja tunnistaa erilaisia vaikuttamispyrkimyksiä.
T11 ohjata oppilasta tuntemaan jatulkitsemaan kotitalouteen liittyviä toimintaohjeita ja symboleita	S1, S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan keskeisiä kodin arjen toimintaan ja kuluttajavalintoihin liittyviä toimintaohjeita ja symboleita.	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien tunnistaminen	Oppilas tunnistaa joitakin kotitalouteen liittyviä ympäristömerkkejä, tekstiilien hoito-ohjemarkintöjä tai elintarvikkeiden myyntipäällysmarkintöjä.	Oppilas kuvailee merkkien ja symbolien käyttötarkoituksia.	Oppilas tulkitsee kotitalouden toimintaohjeita ja symboleita erilaissiinkäyttötarkoituksiin.	Oppilas tulkitsee kotitalouden toimintaohjeita ja symboleita kriittisesti sekä tekee niiden perusteella johtopäätöksiä.
T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa kotitalouden	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään tietoja ja taitoja ratkaisukeskeisesti ja luovasti kotitalouden	Tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osallistuu toisinaan ongelmanratkaisuun ohjatusti.	Oppilas pyrkii itsenäiseen ongelmanratkaisuun kotitalouden tilanteissa.	Oppilas pyrkii ongelmanratkaisuun itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa	Oppilas yrittää, kokeilee ja soveltaa tietoja ja taitoja erilaisissa tilanteissa yksin tai

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tilanteissaja ympäristöissä		tilanteissa.				kotitalouden tilanteissa.	yhdessä muiden kanssa.
T13 ohjata oppilasta pohtimaan arjen toiminnan yhteyttä jakamisen, kohtuullisuuden ja taloudellisuuden näkökulmasta	S1, S2, S3	Oppilas oppii ymmärtämään jakamisen, kohtuullisuuden ja talouden suunnittelun merkitystä. Hän oppii pohtimaan valintoja kestävän elämäntavan kannalta.	Kohtuullinen, taloudellinen ja kestävä toiminta	Oppilas pohtii satunnaisesti ja ohjattuna säästäväisyyttä tai kohtuullisuutta.	Oppilas pohtii valintoja säästäväisyyden ja kohtuullisuuden näkökulmasta.	Oppilas päättelnee, mitä on kohtuullisuus ja taloudellisuus kotitaloudenarkisissa valinnoissa.	Oppilas perustelnee erilaisia valintoja kestävän elämäntavan kannalta.